

SÁMEDIGGI
SÁMITIGGE
SÁÁ'MTE'ĜĜ
SAAMELAISKÄRÄJÄT

Nuorisoneuvoston toimintakertomus 2016

Yhteenveto

Nuorisoneuvosto sai opetus- ja kulttuuriministeriöltä toiminta-avustusta 120 000 euroa käytettäväksi 1.3.2016-28.2.2017 väliselle ajalle. Myönnetyllä avustuksella tuetaan saamelaisnuorten osallisuutta, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumista. Nuorisoneuvoston päätavoite vuonna 2016 oli ensimmäisen Saamelaiskäräjien nuorisopoliittisen toiminta- ja kehittämisohjelman laatiminen. Tämän lisäksi Nuorisoneuvosto on julkaissut Oahppoofelaš – tulevaisuudessa töitä saamelaisalueella -vihkon, järjestänyt aluepoliittisen tapahtuman Pohjonen vinkkeli Helsingissä yhdessä Inarin ja Tornion nuorisoneuvostojen kanssa, pannut alulle toimenpiteitä digitaalisen nuorisotyön ja saamenkielisen tieto- ja neuvontapalvelun aloittamiseksi ja suunnitellut yhdessä Norjan ja Ruotsin Saamelaiskäräjien nuorisoneuvostojen kanssa yhteistä saamelaisnuorten konferenssia Trondheimiin 8.2.2017 saamelaisen yhteistyön satavuotisjuhla viikon yhteyteen.

Nuorisoneuvosto vuosille 2016-2017 asetettiin Saamelaiskäräjien kokouksessa 1/2016 Inarissa 23.-24.2.2016. Nuorisoneuvosto valitsi itse puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä viisi asiantuntijajäsentä ensimmäisessä kokouksessaan Rovaniemellä 19.3.2016. Nuorisoneuvosto piti kertomusvuonna kuusi kokousta.

Nuorisoneuvosto 2016-2017:

Varsinainen jäsen:	Varajäsen:	Asiantuntijajäsen:
Laura Pieski (pj)	Niki Rasmus	Jasmin Semenoff
Anni-Sofia Löf (vpj)	Anne-Maret Labba	Jon-Erik Näkkäläjärvi
Jussa Seurujärvi	Sunna Aikio	Áron Korpi
Risten Mustonen	Jouni Hetta	Xia Torikka
Leevi Olli	Elli-Marja Hetta	Pinja Pieski
Niila Rahko	Jussa Rahko	
Maria Mäkinen	Leena Fofonoff	

Matalan kynnyksen toiminta

Nuorisoneuvosto pyrkii vuosittain järjestämään ns. matalan kynnyksen toimintaa saadakseen uusia nuoria Nuorisoneuvoston toiminnan piiriin. Tällaista toimintaa ovat Skábmagovat-tapahtuman nuortenpäivä ja Saamelaisnuorten taidetapahtuma. Nuorisoneuvosto järjesti yhdessä muiden toimijoiden kanssa alkuperäiskansojen elokuvafestivaali Skábmagovien nuortenpäivän 21.1. Saamelaismuseum Siidan täydessä auditoriossa. Tapahtumaan osallistui oppilaita ympäri saamelaisalueen kouluja. Päivän aikana pidettiin valokuvaustyöpaja ja näytettiin nuorille suunnattuja elokuvia. Nuorisoneuvosto osallistui myös Saamelaisnuorten taidetapahtuman järjestelyihin Inarissa 30.-31.3.2016. Tapahtuman teemoina olivat teatteri ja tanssi. Nuorisoneuvoston kutsusta Lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila osallistui yhdessä ylitarkastaja Terhi Tuukkasen kanssa tapahtumaan.

Nuorisoneuvoston jäseniä Saamelaiskäräjien avajaisissa Inarissa 15.6.2017. Kuva Kati Eriksen

Vaikuttaminen

Saamelaiskäräjien vaalikauden 2016-2019 tavoitteena on vahvistaa saamelaisnuorten vaikutusmahdollisuuksia. Nuorisoneuvosto tekee vaikuttamistyötä ja kannustaa saamelaisnuoria osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan sekä sisäisesti saamelaisyhteisössä ja ulospäin valtaväestön suuntaan. Nuorisoneuvoston edustaja on osallistunut Saamelaiskäräjien kokouksiin 15.4. ja 19.12. sekä Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston (SPN) täyskokoukseen 22.9.2016 Inarissa. Kansallisella ja kansainvälisellä tasolla Nuorisoneuvosto edistää saamelaisnuorten oikeuksia omaan kieleensä ja kulttuuriinsa.

Nuorisoneuvosto oli mukana järjestämässä Ihmisoikeusliiton ja Suomen saamelaisten keskusjärjestön kanssa ”Suomi, EU ja saamelaisten asema – Miten ihmisoikeudet toteutuvat arktisella alueella?” -seminaaria Inarissa 7.10. sekä koulutuksellisen työpajan yhdenvertaisuudesta sekä perus- ja ihmisoikeuksista. Seminaarissa keskusteltiin laajalti saamelaisten taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumisesta sekä oikeudesta oman kulttuurin ylläpitoon ja kehittämiseen erityisesti nuorison näkökulmasta. Seminaarin yhteydessä järjestettiin

koulutuksellinen työpaja saamelaisaktiiveille Inarissa 6.10. Työpajassa käsiteltiin käytännönläheisesti yhdenvertaisuuden edistämistä sekä syrjintään, vihapuheeseen ja viharikoksiin puuttumista. Nuorisoneuvoston puheenjohtaja Laura Pieski puhui jäämisen ja lähtemisen problematiikasta pyöreä pöytä tyyppisessä keskustelussa aiheesta ”Nuoriso ja saamelaiskulttuurin tulevaisuus”.

Pohjonen vinkkeli -tapahtuma oli Saamelaiskäräjien ja Tornion nuorisoneuvostojen sekä Inarin nuorisovaltuuston yhteinen vaikuttamismatka pääkaupunkiseudulle 24. – 26.11.2016. Matkan tavoitteena oli kertoa päättäjille ja virkamiehille nuorten näkemys omasta tulevaisuudestaan ja uskostaan kotiseutuunsa ja sen elinmahdollisuuksiin. Tapahtuman aikana järjestettiin alue- ja nuorisopoliittinen keskustelutilaisuus Arabian Nuorisotalolla. Nuorisoneuvosto järjesti paneelin aiheesta ”Tietämättömyys saamelaisista”, jossa esitteli yhdeksi hyväksi toimenpiteeksi Ofelaš-toiminnan. Saamelaiskäräjien vaalikauden 2016-2019 tavoitteena on vakiinnuttaa Ofelaš-toiminta Suomessa. Paneelissa Lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila esitti, että saamelaisten kansallispäivästä 6.2. tulisi tehdä saamelainen teemapäivä kaikille suomalaisille kouluille. Nuorisoneuvosto on päättänyt edistää asiaa vuoden 2017 toiminnassaan.

Pohjonen vinkkeli tapasi myös eduskunnan puhemies Maria Lohelan. Kuva Kati Eriksen

Aikaisempina vuosina nuorisoneuvoston jäsenet ovat osallistuneet ahkerasti tärkeisiin alkuperäiskansoihin liittyviin tapahtumiin, esimerkiksi YK:n alkuperäiskansojen pysyvään foorumiin

New Yorkissa sekä alkuperäiskansojen maailmankonferenssiin. Vuonna 2016 nuorisoneuvosto ei osallistunut yhteenkään kansainväliseen kokoukseen taloustilanteen vuoksi. Saamelaisnuoret ovat valveutuneita alkuperäiskansojen välisessä yhteistyössä ja olisi tärkeää, että nuoret pystyisivät osallistumaan jatkossa alkuperäiskansojen tulevaisuuteen vaikuttaviin prosesseihin. Nuorisoneuvostolla on yhteistyö Japanin Ainunuorten kanssa. Vuodelle 2016 oli suunniteltu Ainunuorten vierailu Inariin, mutta tämä ei toteutunut.

Identiteetin, kielen ja kulttuurin säilyttäminen

Saamelaiskäräjien vaalikauden 2016-2019 tavoitteena on tukea saamelaisnuoria identiteetin, kielen ja kulttuurin säilyttämisessä. Eräänä tärkeänä identiteetin, kielen ja kulttuurin vahvistajana on rajat ylittävä yhteistyö. Pitkin vuotta 2016 on SPN:n nuorisoneuvosto suunnitellut yhteissaamelaisen saamelaisnuorten konferenssin järjestämistä Trondheimiin saamelaisten 100-vuotisjuhlan yhteydessä. Nuorisoneuvosto sai Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskukselta CIMO:lta Barents in my Mind tapahtumatukea 6397,92 euroa Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston Nuorisoneuvoston (SPN-N) tapaamista varten 2.-5.12.2016. Tapaamisessa nuoret suunnittelivat tulevaa yhteistyötä, Trondheimin yhteissaamelaista nuorisokonferenssia 8.2.2017 ja Trondheimin julkilausumaa. Trondheimin konferenssin suunnittelu on elvyttänyt SPN:n nuorisoneuvoston työtä.

Työ on opettanut nuorille yhteistoimintaa, neuvottelutaitoja ja vaikuttamista. Saamelaisnuorten konferenssin tavoitteena on tukea saamelaisnuorten poliittista kiinnostusta ja osallisuutta saamelaisen yhteiskunnan kehittämisessä, ja myös tukea saamelaisnuorten yhteyksiä, yhteisöllisyyttä ja yllirajaista yhteistyötä. Konferenssin teemana on ”kiinnostus”. Konferenssissa nuoret saavat inspiraation siitä, miten voi osoittaa kiinnostusta saamelaisasioihin Saamenmaassa ja miten omia näkemyksiä voi tuoda esille yhteiskunnassa.

Nuorisoneuvoston toimintasuunnitelmassa mainittu SPN:n nuorisopoliittinen ohjelma ei ole enää ajankohtainen, koska se poistettiin SPN:n toimintasuunnitelmasta 22.9.2016 järjestetyssä täyskokouksessa.

Toimintasuunnitelman mukaan Nuorisoneuvoston tarkoituksena oli painattaa saamelaisnuorten oikeudet –infovihko. Tekstit ovat olleet valmiina jo jonkin aikaa, mutta vihkoa ei ole vielä painatettu, sillä uusi saamelaiskäräjälaki ja ILO 169 –sopimuksen ratifiointi olisivat muuttaneet vihon sisältöä. Nuorisoneuvosto päätti raporttivuonna aloittaa saamelaisnuorille suunnatun tieto- ja neuvontaverkkopalvelun luomisen. Verkkopalveluun tulee osio saamelaisnuorten oikeuksista, joten vihko päätettiin jättää painamatta.

Jääminen/palaaminen kotiseutualueelle

Saamelaiskäräjien vaalikauden 2016-2019 tavoitteena on luoda menetelmät, joilla kannustetaan saamelaisnuoria jäämään ja palaamaan kotiseutualueelle. Nuorisoneuvosto sai vuoden 2015 puolella Lapin aluehallintovirastolta 8000 euroa Oahppoofelaš-hankkeelle, joka selvitti

kokonaisvaltaisesti, millä aloilla on nyt ja tulevaisuudessa työpaikkoja saamelaiden kotiseutualueella. Hankkeen aikana tuotettiin vihko, jossa esitellään näitä aloja, pohditaan millä aloilla saamenkielisellä työvoimalla on tulevaisuudessa töitä sekä keskustellaan myös etätöiden mahdollisuuksista. Selvityksen perusteella tuotetun vihon avulla saamelaisnuoret saavat tietoa myös aloista, joilla voisi todennäköisesti olla työpaikkoja tulevaisuudessa. Halutessaan nuori voi hakeutua opiskelemaan tällaisia aloja, mikä edesauttaa paluuta kotiseutualueelle. Nuorille suunnattua vihkoa jaettiin peruskoulun ja toisen asteen oppilaille kaikissa saamelaiden kotiseutualueen kunnissa.

Tulevaisuus perinteisissä elinkeinoissa

Saamelaiskäräjien vaalikauden 2016-2019 tavoitteena on luoda kannustimet, joita hyödyntäen saamelaisnuorten olisi helpompaa jatkaa perinteisissä elinkeinoissa. Eräs perinteisistä elinkeinoista on käsityöt, mutta yhä harvempi nuori pääsee oppimaan perinteisiä käsityötaitoja kotona. Nuorisoneuvosto haki ja sai Pohjoisimman Lapin Leaderiltä 13 500 € Perinnetietoa nuorille - hankkeeseen. Hankkeen avulla järjestetään matalan kynnyksen kurssi- ja leiritoimintaa saamelaisnuorille. Hanke palvelee kahdella tavalla; tuo lisää saamelaisnuoria Nuorisoneuvoston toiminnan piiriin ja siirtää perinnetietoa nuorille. Hanke toteutetaan vuoden 2017 aikana.